

ข่าวประชาสัมพันธ์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

114 ซอยสุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10110 โทรศัพท์ 0-2649-5000 ภายใน 15666 โทรสาร 0-259-6172

ส่วนวิเทศสัมพันธ์และสื่อสารองค์กร ได้จัดระบบข่าวสิ่งพิมพ์ สนใจดูรายละเอียดได้ที่ <http://news.swu.ac.th/newsclips/>

ข่าวจากหนังสือพิมพ์ผู้จัดการสุดสัปดาห์ ฉบับประจำวันวันที่ 13-17 เดือนมกราคม พ.ศ.2567 หน้า 24 มูลค่าข่าว 100,830.-

หนองน้ำ ดอกจอก ชุมชนมุสลิมนับร้อยปี

ย่านเก่าแก่ดั้งเดิม “หนองจอก” คาดว่ามาจากหนองน้ำและดอกจอกอยู่มาก

เล่ากันว่า ชาวมุสลิมเป็นกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานอพยพมาจากภาคใต้ อาชีพส่วนใหญ่ คือ เกษตรกร ซึ่งในปัจจุบันผู้คนส่วนใหญ่ยังยึดหลักทำเกษตรกรรมตามบรรพบุรุษ

จากรายงานเรื่อง “การอพยพของมุสลิมไทย ช่วงทศวรรษ 2550 กรณีศึกษาพื้นที่เขตหนองจอก” โดยพรพรรณ โปร่งจิตร์ อาจารย์ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ค้นพบว่ามุสลิมที่ตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นมุสลิมเชื้อสายมลายูอยู่ทางภาคใต้ ต่อมาการอพยพครั้งสำคัญในช่วงต้นรัตนโกสินทร์ และถือเป็นมุสลิมกลุ่มใหญ่ที่สุด นอกจากนั้น เป็นมุสลิมไทยเชื้อสายจีน เชื้อสายเขมร เชื้อสายพม่าทาง เชื้อสายอาหรับและเชื้อสายอิหร่าน

สำหรับกรุงเทพฯ มีการตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณสี่แยกบ้านแขกทุ่งครุ พระประแดง บางคอแหลม มหานาค พระโขนง คลองตัน หนองจอก และมีบุรี

ตามประวัติความเป็นมา เดิมเขตหนองจอกมีฐานะเป็นอำเภอหนองจอก ได้รับการจัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2440 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จากปาริการวังแปล่า มีผู้คนอาศัยอยู่น้อยมาก ผู้ที่มาตั้งถิ่นฐานพวกแรกๆ เป็นมุสลิมไทยที่อพยพมาจากหัวเมืองภาคใต้ โดยตั้งชุมชนตามแนวคลองแสนแสบ ซึ่งขุดลอกขยายคลองในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

ปี 2445 มีการตั้งหัวเมืองใหม่ชื่อ “เมืองมีนบุรี” ในเขตคลองหลวง มีอำเภอคลองสามวา แสนแสบ เจริญเติบโต และหนองจอก โดยชื่อ “เมืองมีนบุรี” หมายถึงเมืองปลา ให้คู่กับ “เมืองชัยภูมิบุรี” แปลว่า

เมืองข้าว

ปี 2474 เกิดวิกฤตเศรษฐกิจหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 จังหวัดมีนบุรีถูกยุบรวมกับจังหวัดพระนคร เพื่อประหยัดงบประมาณ โดยโอนอำเภอหนองจอกไปขึ้นกับจังหวัดฉะเชิงเทรา แต่ความไม่สะดวกในการเดินทางและติดต่อระหว่างกัน ปีถัดมา ทางราชการจึงย้ายอำเภอหนองจอก มาอยู่ในจังหวัดพระนคร

กระทั่งปี 2514 มีประกาศคณะปฏิวัติให้รวมจังหวัดพระนครกับจังหวัดธนบุรีเข้าด้วยกันเป็นนครหลวงกรุงเทพมหานคร

ปี 2515 มีประกาศคณะปฏิวัติเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารเมืองหลวงใหม่อีกครั้ง จากนครหลวงกรุงเทพธนบุรีเป็นกรุงเทพมหานคร แบ่งพื้นที่เป็นเขตและแขวงแทนอำเภอและตำบล อ.หนองจอกจึงเปลี่ยนฐานะเป็นเขตหนองจอก

อย่างไรก็ดี วั ชุมชนมุสลิมเขตหนองจอกมาจากการอพยพตั้งแต่สมัยต้นรัตนโกสินทร์ เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงย้ายเมืองหลวงมาตั้งใหม่ที่กรุงเทพมหานคร โหนดหน่วยงานราชการมีมุสลิมกลุ่มต่างๆ เข้ามามีบทบาทหลายด้าน โดยมุสลิมพวกเก่าแก่ที่สุดสืบเชื้อสายมาจากสมัยอยุธยาและธนบุรี ซึ่งอพยพหลบภัยมาตามลำน้ำหลังจากกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่า และมาตั้งหลักแหล่งกระจัดกระจายอยู่ตามฝั่งคลอง ชานเมืองหลวง

ขณะเดียวกัน มีมุสลิมกลุ่มที่ 2 อพยพมาจากหัวเมืองประเทศราชทางภาคใต้ หรือมุสลิมมลายู เนื่องจากเมื่อปี 2328 พม่ายกทัพเข้ามาตีไทยหลายทาง แต่ไทยยังช่วงชิงยึดหัวเมืองมลายูเป็นเมืองขึ้น มีการนำเชลยมุสลิมมลายูจำนวนมากเข้ามา และแยกอาศัยอยู่ตามพื้นที่ต่างๆ เช่น สี่แยกบ้านแขกฝั่งธนบุรี ทุ่งครุ ในอำเภอ

พระประแดง บางคอแหลม มหานาค พระโขนง คลองตัน มีนบุรี หนองจอก

ในภาคกลางที่จังหวัดนครนายก ฉะเชิงเทรา เพชรบุรี อยุธยา นนทบุรี และภาคใต้ที่สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช

รวมถึงช่วงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมหาราช ให้เลิกการปกครองแบบเก่าที่ให้เจ้าเมืองมีอำนาจเด็ดขาดมาเป็นการปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาล แต่ยังคงแต่งตั้งรายาหรือสุลต่านที่เคยมีอำนาจปกครองเมืองต่างๆ ทางหัวเมืองมลายู และทรงแบ่งหัวเมือง 7 หัวเมืองเดิมของปัตตานีเหลือ 4 หัวเมือง ได้แก่ ปัตตานี ยะลา สายบุรี และระแงะ กระทั่งปี 2476 มณฑลปัตตานีถูกแบ่งเป็นจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาสจนถึงทุกวันนี้

เล่ากันว่า ทางชาวไทยมีนโยบายให้ชาวมุสลิมไปอาศัยอยู่ตามริมลำคลองไรรูนา เพราะชาวปัตตานีส่วนใหญ่มีอาชีพทางการเกษตรปลูกข้าว ซึ่งหนองจอกเดิมเป็นเพียงทุ่งราบ ไม่มีคลองตัดผ่าน ต่อมา มีการขุดคลองแสนแสบ เพื่อขนส่งเสบียงและอาวุธไปทำศึกกับเขมรและญวน รวมทั้งใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูกได้ด้วย

นอกจากนั้น ยังมีกลุ่มอพยพจากเหตุการณ์ความไม่สงบใน

สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่ปัจจัยด้านเชื้อชาติ ศาสนา และความ เป็นมาของบรรพบุรุษในชุมชนมีความสัมพันธ์ในลักษณะเครือญาติ เกือบทุกครอบครัว ประกอบกับคนในชุมชนไม่นิยมแต่งงานกับคนนอก ศาสนา ทำให้มีพลังของความเป็นอิสลามอย่างเหนียวแน่น ความเป็น วัฒนธรรมมุสลิมแบบดั้งเดิม เช่น การประกอบอาชีพ อาหาร การแต่งกาย ภาษาพูด

กล่าวได้ว่า หนองจอกเป็นชุมชนที่มุสลิมไทยเชื้อสายมลายู เข้ามาตั้งถิ่นฐานนานกว่า 200 ปี หลายคนยังทำนาเป็นอาชีพหลัก หลายคน เป็นเจ้าของที่ดินแปลงใหญ่ๆ มีฐานะดีมาก ปลูกบ้านหลังใหญ่และ จัดการแต่งงานใหญ่โตให้ลูกหลาน

แม้สภาพเศรษฐกิจจากวิกฤตต้มยำกุ้งปี 2540 เกิดเศรษฐกิจ ฟองสบู่ ที่ดินไรรูนาที่คาดหวังจะขายได้กลับขายไม่ได้ มุสลิมที่มีอาชีพ รับจ้างเป็นนายหน้าขายที่ดินตงงาน เศรษฐีที่ดินหลายคนเงินทุน ร่อยหรอ แต่ชุมชนหนองจอกมีระบบการปกครองในชุมชนที่มีผู้นำ ทางศาสนาหรือ “อิหม่าม” เป็นผู้นำชุมชน เมื่อต้องการความช่วยเหลือหรือคำแนะนำ ชาวบ้านจะให้ความสำคัญกับอิหม่ามมากกว่า ผู้นำจากทางราชการ ซึ่งรูปแบบความช่วยเหลือกันทำให้ผ่านวิกฤต ต่างๆ มาได้ .

